Тема 6.4.2 Способи розмноження виноградної рослини

1. Вирощування кореневласних саджанців винограду.
2. Вирощування щеплених саджанців винограду.
3. Основні сорти винограду та їх характеристика.

1. Вирощування кореневласних саджанців винограду.

Кореневласні саджанці вирощують для культури європейських сортів у зоні, де немає філоксери, а також для закладання маточників підщепних філоксеростійких сортів. Розсадник кореневласних саджанців складається з шкілки в сівозміні, маточника розмножуваних сортів, сховища для лози і саджанців, пристосування для підготовки чубуків до висаджування в шкілку (ємкість з водою для вимочування чубуків, пристосування для кільчування, парафінатори тощо), джерела зрошення і зрошувальної мережі.

Заготівля і зберігання чубуків. Чубуки винограду заготовляють на укривних виноградниках восени після листопаду одночасно з попереднім обрізуванням кущів, а на неукривиих — рано навесні. Заготівлю проводять на чистосортних ділянках стандартних сортів з високоврожайних кущів. Для цього беруть визрілу лозу без механічних пошкоджень, а також пошкоджень морозом, шкідниками і уражень хворобами. Товщина її у верхній частині по найменшому діаметру має бути не меншою за 5,5 мм (ОСТ 4612— 80). На кожному чубукові повинно бути 4-5 вузлів. Його серцевина повинна займати лише третину діаметра, деревина мати світло-зелений колір, а зовнішні покриви — коричневий з відтінками, характерними для кожного ампелографічного сорту. Зрізи роблять секатором посередині міжвузлів.

Заготовлені чубуки, очищені від вусиків, пасинків, ніжок грон, складають нижніми кінцями до одного боку по 100-200 шт. і зв'язують у пучки в двох місцях шпагатом із синтетичних матеріалів. На кожний пучок начіплюють етикетки, в яких зазначають ампелографічний сорт, кількість чубуків, місце та дату їх заготівлі.

Перед закладанням на зберігання чубуки дезинфікують вимочуванням у 0,5 % водному розчині хінозолу протягом 5-6 годин.

Найкраще зберігати чубуки у холодильниках або приміщеннях, обладнаних холодильними установками, при температурі від 0 °С до 2-3 °С і відносній вологості повітря 80-85 %. Штабелі пучків укривають поліетиленовою плівкою. Протягом зими треба і стежити, щоб чубуки не підсихали і не пліснявіли через надмірну вологість (приміщення зволожують або провітрюють).

Підготовка чубуків до садіння. За 20-25 днів до висаджування в шкілку чубуки виймають із сховища і сортують, одночасно зрізуючи нижній кінець кожного з них «п’ятку» (на 2-3 мм нижче від нижнього вузла), а верхній — із залишенням 1,5-2-сантиметрового пенька над верхнім вічком. Загальна довжина чубука після цього має становити близько 50 см. У здорових чубуків деревина на поновлених зрізах світло-зелена, а зовнішні покриви

непошкоджені. Вічка, особливо у верхній частині чубуків, мають бути здоровими, без пошкоджень.

Після цього чубуки вимочують у м'якій воді при кімнатній температурі протягом 2-3 діб. Закінчують вимочування, коли на щойно зробленому у верхній частині чубука гострим ножем зрізі виступатиме волога у вигляді роси.

Щоб стимулювати утворення кореневих зачатків на нижніх кінцях чубуків (п'ятках), проводять кільчування. Для цього застосовують електропарники, електростратифікаційні установки або спеціальні парники з верхнім сонячним або біологічним обігрівом. В останньому випадку чубуки вміщують у парник верхніми кінцями донизу. При кільчуванні прогріваються п'ятки чубуків і, навпаки, охолоджуються їхні верхівки, що дещо гальмує ріст пагонів і стимулює утворення калюсу на п'ятках.

Парник готують так. Восени копають траншею глибиною до 1,8 м і шириною 1,5 м (довжина довільна). Її стінки обшивають дошками (щоб не обсипались). У другій половині зими або рано навесні завозять лід або сніг і, щоб він не розтав, мульчують соломою чи іншими матеріалами. Навесні за 2,5-3 тижні до висаджування рослин у шкілку, на ґратчасте дно траншеї, встановлене на міцних кілках по верх льоду, ставлять пучки чубуків верхніми кінцями донизу, а нижніми - догори. На вирівняні в одну площину п'ятки насипають мох або тирсу шаром до 3 см, а потім — пухкий перегнійний ґрунт шаром до 10 см. Після поливання парники накривають парниковими рамами або плівкою так, щоб під ними там, де розміщуються п'ятки чубуків, підтримувалась температура близько 21 °С. Щоб запобігти зниженню температури, на ніч та у прохолодну погоду рами прикривають солом'яними матами. У теплі дні рами піднімають, щоб п'ятки чубуків не перегрівалися.

Через 2-3 тижні, коли у 80 % чубуків з'явиться на п'ятках помірний калюс і горбочки майбутніх корінців, кільчування закінчують і чубуки після парафінування висаджують у шкілку.

Для парафінування верхні кінці чубуків (на 15-20 см) на мить занурюють у розплавлений при температурі 75-85 °С парафін, до якого додали бітуму (3%), каніфоль (2%) або поліізобутилен (5%). Парафінова плівка захищає чубуки від підсихання до часу утворення власних коренів.

Щоб посилити утворення коренів, чубуки обробляють водними розчинами стимуляторів росту — гетероауксином (0,005...0,02 %) або індолілмасляною кислотою (0,005 %). Пучки чубуків занурюють у робочі розчини стимуляторів нижніми кінцями на ⅓ довжини на 18-24 год. при температурі повітря 26-28 °С. Після цього чубуки висаджують у шкілку.

Висаджування чубуків у шкілку. Виноградну шкілку розміщують на південних або південно-західних слабкопохилих ділянках з легкими родючими ґрунтами і де можна проводити зрошення по борознах. У шкілці

частіше запроваджують таку сівозміну: 1 —шкілка; 2 — ранні овочі і літні посіви травосумішок (люцерна + житняк); 3-4 — багаторічні трави; 5 — просапні або овочеві культури з наступною плантажною оранкою на глибину, не меншу за 50 см. Під плантаж вносять 40-60 т/га перегною, 120-160 кг/га діючої речовини фосфорних і 150-200 кг/га калійних добрив. Восени у напрямі майбутніх рядів через кожні 1,2 м роблять земляні горбочки 50-60 см заввишки машиною ХБШ-1 або ПРВН-39000. Навесні чубуки висаджують у добре залиті за допомогою дощувальної установки ДДА—100М водою борозни, зроблені посередині цих горбочків. Садіння починають тоді, коли ґрунт на глибині розміщення п'яток чубуків прогріється до 11- 13 °С. Відстань між чубуками в ряду має становити 6-8 см, глибина садіння на більш легких ґрунтах, які добре прогріваються — до 35, а на важких — до 25 см. Більш мілко слід садити чубуки у північних районах виноградарства, де ґрунт прогрівається на меншу глибину.

Непарафіновані чубуки обгортають землею так, щоб їх верхні вічка були прикриті на 2-3 см.

Догляд за рослинами у шкілці. Зразу після садіння чубуків у шкілку слід забезпечити високу вологість ґрунту і повітря. Для цього застосовують зрошення дощуванням малими поливними нормами. Згодом для підтримання вологості ґрунту на рівні 80-85 % НВ у міру потреби проводять поливи по борознах поливною нормою 400-500 м3/га.

Ґрунт у шкілці утримують під чорним паром — культивують міжряддя та розпушують у рядах. У разі потреби рослини підживлюють мінеральними добривами, вносячи по 1,5 ц/га сірчанокислого амонію, суперфосфату та калійної солі, а також здійснюють заходи захисту їх від шкідників і хвороб. На чубуках, які не парафінували, треба видалити корені, що утворились на верхній частині підземного штамба, і пагони, які утворилися нижче від того, що виріс з верхнього вічка. Для цього рослини періодично розгортають. Повністю горбики розрівнюють у середині серпня. Наприкінці літа в шкілці проводять апробацію і, якщо ріст пагонів затягується,— чеканку.

Викопування, сортування і зберігання саджанців. Викопують саджанці наприкінці жовтня — на початку листопада. Для цього використовують пристосування ПРВН-15 або МВС-1. Потім саджанці сортують, стежачи, щоб штамби і пагони були без пошкоджень, на п'ятках саджанців було не менше 3 корінців товщиною не меншою за 2 мм і довжиною не меншою за 8 см. Визріла частина пагонів має бути не меншою за 25 см з товщиною біля основи не менш як 5 мм.

Здорові саджанці, які дещо не відповідають вимогам стандартів, зв'язують у пучки по 50 шт., взимку зберігають, а навесні висаджують ще на один рік у шкілку для дорощування.

Стандартні саджанці зв'язують у пучки по 25 шт., начіплюють на них етикетки, де позначають ампелографічний сорт, місце вирощування тощо.

Взимку їх зберігають у холодильниках чи підвалах при температурі 2—3 °С і відносній вологості повітря 85—90 %. При цьому саджанці складають у штабелі 1,5 м заввишки, перешаровуючи лише корені і нижні частини штамбиків вологим річковим піском. Щоб запобігти утворенню плісняви чи плямистого некрозу, бічні частини штабелів обробляють 0,5 % розчином хінозолу, 3 % розчином мідного купоросу або обпудрюють деревним попелом.

2. Вирощування щеплених саджанців винограду.

До розсадника щеплених саджанців винограду належать шкілка у сівозміні; маточник підщепних сортів; маточник прищепних сортів винограду; сховище для лози і саджанців; майстерня для щеплення; пристосування для підготовки підщепної і прищепної лози до щеплення (ємкості для вимочування прищепних і підщепних чубуків, пристосування для передщепної стратифікації тощо); стратифікаційні камери або електростратифікаційні установки; пристосування для загартовування щеп.

У промислових розсадниках щеплених саджанців для виготовлення 1 млн. щеплень потрібно мати близько 25 га маточників підщепних філоксеростійких сортів, до 8 га елітних маточників районованих прищепних сортів європейського винограду та 10 га чергового поля шкілки. Щоб забезпечити замовників садивним матеріалом, у розсадниках слід вирощувати обмежену кількість районованих для даної зони сортів.

Маточники підщепних сортів. Підщепні сорти винограду у зоні, де є філоксера, повинні бути практично стійкими до філоксери та інших шкідників і хвороб, морозостійкими, добре зрощуватись з прищепними районованими сортами, забезпечувати одержання високих урожаїв прищепних сортів, добре укорінюватись, добре пристосовуватися до ґрунтових умов, а також забезпечувати високий вихід чубуків для щеплення з маточників.

Для України кращими підщепами є Ріпаріа Х Рупестріс 101-14, Ріпаріа Х Рупестріс 3309, Ріпаріа Глуар де Монпельє, Берландіері Х Ріпаріа Кобер 5ББ, Шасла Х Берландієрі 41 Б, Берландіері Х Ріпаріа Кречунел-2, Берландверi Х Ріпаріа СО-4.

Вибираючи ділянку під маточник підщепних сортів, слід надавати перевагу чорноземним, легкосуглинковим чи супіщаним родючим водопроникним ґрунтам. Ґрунти з надмірним вмістом карбонатів або засолені непридатні для маточників. Підщепні сорти краще ростуть на пологих південних та південно-західних схилах.

Роботи з передсадивного обробітку ґрунту, підготовки саджанців до садіння та садіння майже такі самі, як і при закладанні виноградинка. Ширина міжрядь залежно від ґрунтово-кліматичних умов і сили росту сортів повинна становити 3-3,5 м; відстань між кущами в ряду для слаборослих сортів— 1,25-1,5 м, середньорослих— 1,5-1,75, сильнорослих— 1,75-2 м.

У перші роки агротехніка на маточниках істотно не відрізняється від агротехніки на виноградниках (забезпечується розвиток молодих рослин, ліквідується зрідженість, встановлюється шпалера). Висота шпалери здебільшого 2-2,5 м з 4-5 рядами дротин на відстані 50 см одна від одної. Щоб забезпечити освітленість, провітрювання та полегшити пасинкування, чеканку, механізований обробіток ґрунту, при підв'язуванні кожний пагін або по 2-3 разом розміщують похило до дротів шпалери лише в одному напрямі.

Кущам надають головчастої або короткорукавної віялоподібної форми, під час обрізування пагонів залишають лише 2-3 вічка, а рукави систематично омолоджують. На незрошуваних маточниках півдня України навантаження на кущ повинно становити 10-16 пагонів. Навантаження кущів регулюється 1-2-разовим обламуванням пагонів. Багаторазове пасинкування, видалення суцвіть і вусиків сприяє кращому росту пагонів. Щоб запобігти пошкодженню листків підщепних сортів листковою філоксерою, рослини обприскують інсектицидами.

Оптимальним строком заготівлі підщепної лози є грудень. При цьому з кущів зрізують усі пагони, залишаючи біля основи по 3-4 вічка. На пагонах видаляють пасинки, вусики і проводять сортування. Пагони, придатні для щеплення, діаметром від 6,5 до 13 мм біля верхньої частини зв'язують окремо у пучки (для вкорінення у шкілці — діаметром 5-6,5 мм). Пагони, що мають товщину, меншу за 5 мм, як правило, не заготовляють.

Чистосортність виноградних чубуків має засвідчуватись документами про якість і сортовим свідоцтвом, виданим господарством, а також карантинним сертифікатом, виданим Держінспекцією по карантину рослин.

На пучки навішують етикетки, де зазначають ампелографічний сорт, кількість чубуків чи лозин у пучку та місця їх заготівлі. Потім протягом 5-6 год. лозу вимочують у 0,5 % розчині хінозолу, що запобігає ураженню її сірою гниллю чи плямистим некрозом. На зберігання її закладають у спеціально обладнані холодильними установками приміщення або в холодильники, де температуру підтримують на рівні 0°С, а відносну вологість повітря — близько 80-85 %.

Під час зберігання необхідно ретельно стежити за станом лози, запобігаючи її підсиханню та появі грибних захворювань.

Маточники прищепних лоз — це чистосортні плодоносні насадження районованих європейських сортів винограду з добре розвиненими кущами. Всі агротехнічні заходи тут повинні бути спрямовані на одержання великої кількості високоякісної прищепної лози. Урожай на цих насадженнях є побічною продукцією і не планується. Це так звані маточники інтенсивного типу, і закладають їх високоякісними саджанцями районованих сортів. З 1 га таких маточників можна мати 300-400 тис. одновічкових прищепних чубуків.

Заготовляють і зберігають чубуки так само, як і підщепні. Проте прищепну лозу можна ще восени розрізати на одновічкові відрізки (1,5-2 см

вище та 4-5 см нижче вузла), обробити хінозолом (витримати у 0,5 % розчині препарату кімнатної температури протягом 2 год.), зсипати в поліетиленові мішки, добре зав'язати або заварити герметично і помістити на весь період зберігання у холодильну камеру (температура має становити від 0 до мінус 2°С). Навесні такі чубуки після вимочування придатні для щеплення.

Підготовка підщепних і прищепних чубуків до щеплення. За кілька днів до щеплення, оптимальний строк якого з 20 березня до 20 квітня, підщепні і прищепні чубуки лози виймають із сховищ і нарізують на підщепні та прищепні чубуки, одночасно перевіряючи їх якість. Деревина чубуків повинна бути живою, світло-зеленою, серцевина — меншою за ⅓ загального діаметра чубука, мати добре сформовані вічка на прищепних чубуках. Як правило, чубуки товщиною понад 7,5 мм можна використовувати для щеплення, тому що в них здебільшого нагромаджується достатня кількість вуглеводів (10-12 %) та інших поживних речовин для наступного утворення калюсу, коренів та пагонів. Чубуки діаметром 6-7,5 мм перед щепленням додатково аналізують, визначаючи в них вміст крохмалю.

Чубуки підщепи нарізують довжиною 40-45 см. Нижній зріз роблять під вузлом, на «п'ятку». Усі вічка на них видаляють гострим ножем, не пошкоджуючи деревини. Потім їх зв'язують у пучки і вимочують у чистій воді при кімнатній температурі протягом 2-3 діб. Вимочування закінчують, коли посередині чубука на зрізі, зробленому гострим ножем, з'являються краплини води у вигляді роси. Щоб прискорити утворення калюсу, верхній кінець підщепи прогрівають після вимочування чубуків за допомогою і електростратифікаційних установок (ЕСУ-2М, УЕС-6 тощо) при 22-24 °С протягом 6-8 діб. Після цього чубуки можна щепити.

Прищепні одновічкові чубуки вимочують у чистій воді кімнатної температури протягом 10-12 год., а потім використовують для щеплення.

Щеплення. Із різних способів щеплення винограду найбільш поширений ручний «на ребро» — поліпшене копулірування винограду — та «на шип», яке виконується за допомогою машини МП-7А.

При щепленні «на ребро» прищепа зрізується копулірувальним ножем з жолобкового на плоский бік чубука, причому зріз починають, відступивши донизу від вічка 1-1,5 см. Язичок зарізують у середній частині зробленого косого зрізу.

На підщепних чубуках копулірувальний зріз роблять з черевного на спинний бік або навпаки. Язичок також робиться в середній третині косого зрізу. Підщепа з прищепою з'єднуються за допомогою язичків.

Довжина зрізів прищепних і підщепних чубуків, які повинні мати однакову товщину, не повинна бути більшою за 1,5 діаметра зрізуваної лози,. Це буде сприяти рівномірному утворенню калюсу по всій площині зрізів компонентів щеплення. Треба стежити, щоб при зарізуванні язички не розколювалися і ніж при цьому не розколював деревину чубуків, щоб при

з'єднанні підщепи з прищепою не було просвітів, а також щоб з'єднання компонентів було порівняно міцним (прищепа при легкому струшуванні щепи не повинна відпадати).

Стратифікація щеп. Зрощувати підщепи з прищепами найкраще у спеціальних приміщеннях (теплицях) при температурі 25-28 °С і відносній вологості повітря 90-95 % При правильному режимі стратифікація триває 14-16 діб і вважається закінченою, коли круговий наплив калюсу між підщепою і прищепою утвориться не менше як у 70 % щеп.

Останнім часом частіше застосовуються такі способи стратифікації: у стратифікаційних ящиках з перешаруванням щеп тирсою і загальним обігрівом, при локальному обігріві місця щеплення за допомогою електростратифікаційної установки та без застосування тирси на піддонах чи в спеціальних контейнерах на воді або поживному розчині.

Для стратифікації при загальному обігріві щепи вкладають у спеціальні ящики, перешаровуючи пропареною вологою тирсою, лише біля основи насипають родючу парникову землю. Потім ящики встановлюють у стратифікаційні камери, в яких підтримують зазначені вище параметри вологості і обігріву. При локальному електрообігріві щеп ще при вкладанні їх у ящики вміщують електронагрівальні елементи, які приєднують до спеціальної електростратифікаційної установки (наприклад, ЕСУ-2М). Стратифікацію цим способом можна проводити в неопалюваних приміщеннях, підтримуючи необхідний тепловий режим за допомогою електроструму лише біля місця щеплення.

Останнім часом у багатьох господарствах для стратифікації тирсу не застосовують. Після щеплення щепи вмочують верхніми кінцями у воду або розчин гетероауксину (0,01 %), потім верхівки їх парафінують. Після цього щепи зв'язують за допомогою дротяних каркасів у пакети по 280-300 шт. і ставлять нижніми кінцями у дерев'яні або металеві піддони, попередньо застелені поліетиленовою плівкою. У піддони наливають слабомінералізовану воду, щоб нижні кінці щеп були занурені в неї лише на 3-5 см. Зверху і з боків щепи обгортають прозорою поліетиленовою плівкою і ставлять у приміщення, де витримують протягом 12-14 діб при температурі 26-28 °С. Відносна вологість повітря під плівкою повинна становити близько 100 %. Протягом 12-14 год. на добу щепи освітлюють за допомогою ламп ДРЛ-400 (по одній на кожні 10 м^2). Освітлення сприяє утворенню на прищепі міцного зеленого приросту, калюс при цьому утворюється щільний, пружний. Крім того, ультрафіолетові промені затримують розвиток плісеневих грибів.

На ніч воду з піддонів виливають. Появі плісняви і гнильних процесів запобігає обприскування рослин 0,1 % розчином хінозолу та періодичне провітрювання приміщень.

Існують також інші способи стратифікації щеп: у поліетиленових бандажах, у багатоярусних рухомих контейнерах, в інтенсивно зволоженому повітрі тощо.

При усіх способах стратифікацію, як уже зазначалося, вважають закінченою, коли на 70 % щеп утвориться круговий калюс між компонентами щеплення. Потім щепи сортують, вибраковуючи ті, що не мають калюсу, а решту поділяють на 2 сорти. До першого належать щепи з круговим калюсом та набухлим або проростим вічком прищепи, до другого — з неповним калюсом або ненабухлими вічками. Одночасно на прищепах і підщепах видаляють корінці, крім п'яткових, а також пагони на підщепній лозі.

Щепи першого сорту парафінують, встановлюють знову на піддони або в ящики на воду чи поживний розчин і загартовують.

Щепи другого сорту повертають на тиждень до стратифікаційних камер на дорощування, після чого їх знову сортують і ті, у яких з'явилися ознаки першосортних, направляють також на загартування.

Якщо стратифікацію проводили в тирсі, сортують щепи здебільшого перед висаджуванням у шкілку.

Загартовування щеп. Для загартування щепи витримують при посиленому освітленні і зниженій до 16-18 °С температурі, але не нижче 10 °С. Ефективніше парафіновані і зв'язані у пакети щепи ставити на піддони з шаром гідропонного розчину 5-6 см.

Щепи, що стратифікувались у тирсі, здебільшого загартовують у земляних траншеях або на майданчиках, добре освітлених сонцем і захищених з півночі стіною або будовою. При) цьому тирсу, що вкривала верхівки щеп, видаляють. Процес загартовування триває 10-15 діб. Вночі щепи захищають від пошкодження приморозками, в разі потреби зволожують.

Висадка щеп у шкілку, догляд за ними, викопування, сортування і зберігання. Після загартування щепи висаджують у шкілку. При цьому їх сортують, залишаючи для садіння лише ті, які мають надійну спайку між і прищепою і підщепою, а також парафінують їх верхню частину.

Вибір ділянки під шкілку щеплених саджанців, сівозміни, організація території та підготовка ґрунту до садіння такі самі, як і при вирощуванні кореневласних саджанців.

Догляд за щепами у шкілці полягає в систематичному розпушуванні ґрунту, знищенні бур'янів, підтриманні вологості ґрунту на рівні 80-85 % НВ, застосуванні поливів, видаленні пагонів з підщепи, систематичному підживленні рослин та здійсненні заходів боротьби з шкідниками і хворобами.

У серпні — вересні у шкілці проводять апробацію і, якщо пагони сильно ростуть,— чеканку.

Наприкінці жовтня саджанці викопують за допомогою машини ПРВН-2,5 чи ПРВМ-3 з пристроєм ПРВН-15 або МВ-1, а потім сортують відповідно до вимог ОСТ 46—13—80. При сортуванні стежать, щоб зрощення підщепи з

прищепою було бездоганним, стеблові частини і корені не мали пошкоджень. Саджанці, які не мають кругового калюсу, бракуються, а ті, у яких при доброму зрощенні підщепи з прищепою недостатньо розвинені корені або слабкий приріст (2-й сорт), наступного року ще на один вегетаційний період висаджують у шкілку для дорощування.

Стандартні саджанці зв'язують у пучки по 25, а другосортні — по 50 шт., начіплюють на них етикетки, на яких зазначають ампелографічний сорт. Саджанці закладають у підвальні приміщення на зберігання, перешаровуючи лише корені та нижню частину штамбів вологим піском. Взимку стежать за тим, щоб вони не пліснявіли та не підсихали.

3. Основні сорти винограду та їх характеристика.

Наука про сорти та види винограду називається *ампелографією*. Поряд з вивченням біологічних особливостей видів та сортів винограду вона встановлює їх походження, дає їм наукову класифікацію, визначає їх господарську цінність та вимоги до умов вирощування.

Ампелографічні дослідження дають можливість добирати для виробництва сорти з кращими біологічними та господарськими ознаками.

У нашій країні вирощують близько 2000 сортів винограду, з них 1200 місцевого походження. Районовано 256 сортів, з них 89 вітчизняної селекції, 95 місцевих і 72 іноземного походження.

У районованому сортименті винограду України нараховується 91 сорт (столових 40 і технічних 51), з них української селекції — 24, місцевих—11, іноземного походження — 42.

Сорт винограду — це вегетативний нащадок однієї рослини (одержаної з насінини або в результат брунькової мутації), який має стійкі морфологічні, біологічні і господарсько цінні ознаки в певних умовах середовища. Поява нових сортів, які краще відповідають потребам суспільства і виробнидтва, призводить до сортооновлення.

На території 10 областей України виділено 26 ґрунтово-кліматичних зон та 59 відповідних їм природно-виноградарських районів.

Для споживання у свіжому вигляді вирощуються столові сорти винограду, які характеризуються великими гронами і ягодами, добрими на смак, а для переробки — технічні сорти.